

Застосування автономних мікродронів: для спостереження в закритих просторах та в умовах міської забудови.

Інтеграція з цифровими бойовими системами: розвідники в реальному часі передають дані у хмарні системи управління боєм.

Носимі комплекси РЕБ: дозволяють здійснювати мікроелектронну боротьбу з дронами прямо на місці.

Реальні приклади застосування

Україна, 2022–2023 роки: взводи розвідки ССО України знищували ППО та РЕБ-обладнання РФ в тилу, використовуючи безпілотники та диверсійні групи.

Сирія, 2015–2018: спецпідрозділи міжнародної коаліції використовували дрони для наведення на склади ІДІЛ, що дозволяло уникати прямих зіткнень.

Азербайджан–Вірменія, 2020: взводи з БПЛА «Bayraktar» діяли фактично як мобільні розвідгрупи з ударною функцією.

Таким чином, розвідувальні взводи СПП є критично важливим компонентом сучасних бойових дій. Їх здатність забезпечити якісну розвідку, здійснити точкові удари, діяти автономно та взаємодіяти з усіма родами військ робить їх ключовими виконавцями на полі бою. Успішне застосування таких підрозділів дозволяє досягати стратегічних результатів із мінімальними втратами.

Перспективи розвитку включають:

- впровадження нових технологій (дрони, ШІ, носимі РЕБ);
- посилення міжвідомчої та міжнародної взаємодії;
- розширення спроможностей до інформаційних та кібероперацій;
- створення багаторівневої системи інтегрованого бойового управління.

*Мельник Петро,
ад'юнкт,*

*Національна академія Державної прикордонної
служби України ім. Б. Хмельницького*

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЧИ КРИМІНАЛЬНА РОЗВІДКА?

Правове забезпечення службово-бойової діяльності складових сектору безпеки та оборони України вимагає постійних змін для вчасного реагування на виникнення актуальних проблем у законодавстві, тим паче, враховуючи російську агресію проти України.

В цілому, тобто в загальних рисах в контексті захисту національних інтересів та безпеки України, Законом України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 року № 2469-VIII окреслено суб'єктів, які

належать до складових даного сектору, та визначено їх функції. На більшість із зазначених відомств, і це очевидно, оскільки переважаюча їх частина – це правоохоронні або розвідувальні органи України, покладено обов'язки щодо здійснення оперативно-розшукової, розвідувальної або контррозвідувальної діяльності. Кожний із перелічених видів діяльності вимагає чіткого нормативно-правового регулювання, оскільки відносини, які регулюються, як правило мають конфіденційний, втаємничений, деколи для когось із суб'єктів або об'єктів діяльності, навіть сакральний характер, і часто пов'язані з обмеженням конституційних прав та свобод людини.

Український законодавець вирішив цю проблему шляхом регулювання кожного окремого виду діяльності відповідним законодавчим актом. Зокрема, оперативно-розшукова діяльність регулюється Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 року № 2135-XII. При цьому, Україна першою на пострадянському просторі спеціальним законодавчим актом врегулювала питання здійснення оперативно-розшукової діяльності. За час свого існування вказаний закон зазнавав десятків суттєвих змін, які були науково обґрунтовані та виправдані актуальними потребами суспільства та реаліями сьогодення. Разом із тим світовий та український соціум стрімко розвивається, що призводить до виникнення нових видів, сфер та галузей із новими суспільними відносинами, які потребують правового врегулювання. Внаслідок цього, у свою чергу, потребують удосконалення нормативно-правові акти, які регулюють відносини, що виникають у ході здійснення оперативно-розшукової діяльності. Таким чином, можна дійти обґрунтованого висновку, що законодавство у цій сфері потребує кардинальних змін.

Над вирішенням цієї проблеми активно працювали науковці, суб'єкти законотворчості та законодавчої ініціативи, правозастосовники. Доказом цьому є вісім зареєстрованих у різний час законопроектів, які, у разі прийняття, повинні були прийти на заміну чинному закону та стати основним законодавчим актом у сфері здійснення оперативно-розшукової діяльності. Проте, на даний час жодного з них не було прийнято.

Суб'єктами законодавчої ініціативи, які активно просувають ідеї фундаментальних змін у даній сфері, останні десять років обговорюється питання вирішення цієї проблеми шляхом впровадження досвіду інших держав, серед яких – Литовська Республіка. У 2013 році набув чинності Закон Литовської Республіки «Про кримінальну розвідку», який був прийнятий у 2012 році. Після цього в Україні з'явилось декілька варіантів проектів Законів України, які здебільшого у назві використовували термін «кримінальна розвідка». У цих документах закладалось поняття кримінальної розвідки, яка повинна була б припинити існування такого виду діяльності, як оперативно-розшукова, та замінити її по суті.

За результатами огляду та аналізу запропонованих законопроектів щодо кримінальної розвідки можна дійти висновку, що за своєю формою та змістом кримінальна розвідка та оперативно-розшукова діяльність суттєво не відрізняються, адже виконують ідентичні завдання, здійснюються тотожними методами й базуються на тотожних принципах. Також спостерігається, що запропоновані документи містять багато недопрацювань, зокрема деякі норми суперечать КПК України, багато термінів потребують чіткого тлумачення, виникають питання щодо практичної реалізації норм.

На нашу думку, в Україні є наявні власні теоретичні підвалини та значний практичний потенціал для зміцнення нашого власного системного підходу до здійснення оперативно-розшукової діяльності. Та замість того, щоб пристосовуватись до підходів інших держав, нам необхідно зберігати і розвивати власний підхід, що є широким полем для подальших наукових досліджень. Потрібно зосередити зусилля на розробці сучасної концепції регулювання та здійснення оперативно-розшукової діяльності, яку відобразити у відповідному законодавчому акті, який би враховував усі сучасні суспільні та правові вимоги, зміни, виклики та загрози.

*Назаренко Роман,
старший викладач,
Національна академія Служби безпеки України*

РЕЛІГІЙНА ОБІЗНАНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВІДУВАЛЬНОЇ АНАЛІТИКИ В ОПЕРАЦІЯХ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ

В умовах гібридних протистоянь та зростаючої глобальної турбулентності релігійні й культурні чинники набули помітного значення. У конфліктах XXI століття релігійна ідентичність дедалі частіше відіграє зовсім не маргінальну роль, а навпаки — виступає основою внутрішньої мобілізації суспільства та невід'ємною частиною стратегічних комунікацій. Ігнорування релігійного чи культурного компоненту призводить до глибоких аналітичних прорахунків, завдають суттєвих репутаційних втрат, та подекуди вартують навіть політичної суб'єктності. Розвідувальні та аналітичні підходи, що ґрунтуються виключно на секуляризованих парадигмах, часто виявляються недостатніми для повноцінного та глибинного розуміння мотивацій, моделей поведінки та рівня загроз у контекстах, де релігія продовжує відігравати системоутворюючу роль у суспільному житті.

Зосередженість на «більш прикладних» та «звичних» підходах в оперативній діяльності (цифрові технології, електронний моніторинг, перехоплення окремих видів комунікацій) — нерідко витісняє потребу осмислення культурних особливостей, релігійних уявлень, історичної пам'яті та символічної мови. У результаті аналітичні оцінки стають